

Azathioprine en 6-mercaptopurine voor chronische darmziekten

Azathioprine (Imuran[®]) en 6-mercaptopurine (6-MP, Purinethol[®]) worden bij inflammatoire darmziekten gebruikt om de lichaamsafweer wat af te remmen en zo de ontstekingsprocessen in de darm te milderen. Deze middelen hebben de laatste jaren een stevige plaats verworven in de behandeling van inflammatoire darmziekten. Ze worden meestal gebruikt bij patiënten die herhaaldelijk cortisone hebben moeten nemen om een langdurige ‘remissie’ of stabiele periode te bekomen zonder cortisone. Dit lukt in tweederde tot driekwart van de patiënten.

Bij het starten van de behandeling met azathioprine zal de dosis cortisone vaak tijdelijk moeten verhoogd worden omdat Imuran slechts voluit werkt na 8 tot 12 weken (in sommige gevallen slechts na 4 tot 6 maand). Deze periode wordt het best overbrugd met cortisone. De cortisone-dosis mag wel al vroeger worden verminderd, afhankelijk van het advies van de arts. Omwille van deze ‘late’ werking van azathioprine en 6-MP, is deze behandeling niet doeltreffend wanneer ze slechts korte tijd wordt gebruikt.

Imuran kan worden gestart in een dosis van 50 mg per dag (1 tablet), en langzaam worden opgedreven, maar het is veilig gebleken onmiddellijk de volledige dosis te geven, dwz meestal 100 tot 150 mg per dag. Na één tot twee weken dient een bloedname te worden uitgevoerd. Soms gebeurt het immers dat het aantal witte bloedcellen wat zakt, en dat de dosis niet kan opgedreven worden (witte bloedcellen lager dan 4000) of moet verminderd worden. De uiteindelijke dosis schommelt tussen 2 en 2.5 mg per kg lichaamsgewicht per dag. Eens de ‘ideale’ dosis is bereikt en er geen probleem is met de bloedcellen is nog slechts een bloedcontrole nodig na 6 weken en verder om de 2 à 3 maand.

Welke problemen kunnen optreden met Azathioprine of 6-MP ?

Naast daling van de witte bloedcellen en soms van de bloedplaatjes, treedt bij een klein aantal patiënten ‘pancreatitis’ op, een allergische ontsteking van de alvleesklier. Indien een geheel ‘nieuw’ en ‘ander’ type buikpijn optreedt na starten van Imuran of Purinethol, dient men zijn arts te contacteren en zo uit de bloedanalyse blijkt dat er pancreatitis is moet de medicatie worden stopgezet. De ontsteking zal binnen enkele dagen volledig verdwijnen.

Nog zeldzamer nevenwerkingen zijn afwijkingen van de levertesten en na langdurig gebruik het optreden van wratten. Er is mogelijks ook een licht verhoogde kans op infecties, zodat men dient te vermijden met zieke personen in contact te komen. Tenslotte kunnen deze medicamenten misselijkheid of ‘zware maag’ veroorzaken na de inname. In dat geval kan men de pilletjes het best ’s avonds voor het slapengaan innemen. Bij elk probleem blijft contact met de huisarts of via hem met de specialist aangewezen.

Wanneer een zwangerschap gewenst is, wordt azathioprine of 6-MP tot nog toe uit veiligheidsoverwegingen stopgezet. Er zijn nog geen meldingen gemaakt van problemen met de zwangerschap of met de babies indien de medicatie toch wordt verdergezet.

Grote bezorgdheid over azathioprine of 6-MP houdt verband met hun potentiële rol bij het ontstaan van kanker. Aanvankelijk vreesde men dat de onderdrukking van het afweersysteem ertoe zou leiden dat kleine ontaarding in het lichaam niet zouden worden afgeremd en sneller tot ‘kanker’ aanleiding zouden geven. Deze vrees is echter volledig onterecht gebleken. Tot nog toe is er geen enkele melding van het ontstaan van kanker die duidelijk met deze behandeling zou te maken hebben. Evenmin ligt de frequentie van kanker bij patiënten die ooit azathioprine of 6-MP hebben gebruikt hoger dan bij de gemiddelde bevolking.